

Objektivism

Föreläsning 6

- Objektivismen är (i likhet med naturalismen) en *kognitivistisk teori*
- Men objektivister (till skillnad från naturalister) hävdar att det *inte går att reducera värdeomdömen till några empiriska omdömen*
- Värderingar är trosföreställningar om *speciella värdefakta*; om att handlingar (eller andra objekt) har *speciella värdeegenskaper*

- Ex. "Abort är fel" tillskriver en viss *värdeegenskap* (felhet) till handlingen att göra abort
- Med andra ord: omdömet beskriver ett visst *värdefaktum*, nämligen att abort har egenskapen att vara fel
- Till skillnad från hos naturalismen så kan dessa egenskaper/fakta *inte* identifieras med några *naturliga* egenskaper/fakta

- Objektivister brukar anklaga naturalister för att begå det som G.E. Moore kallade för det "naturalistiska misstaget"
- Detta misstag består i att naturalister försöker definiera värdeuttryck i termer som inte är själva är värdeuttryck
- (Naturalister håller naturligtvis inte med om att detta är ett misstag!)

- Moore ansåg t.ex. att värdeegenskapen "godhet" är *odefinierbar* och kan inte förstås i termer av någonting annat

- Kanske kan vi jämföra begreppet om "det goda" med begrepp som "tid", "rum", "sanning"?

Det finns dock objektivistiska definitioner av värdeuttryck där dessa förstås i termer av *andra värdeuttryck*:

Ex:

- "X är bra" betyder "En god person skulle gilla X"
- "X är rätt" betyder "Det finns goda skäl att göra X"
- "X är bättre än Y" betyder "Man bör föredra X framför Y"
- "X är vacker" betyder "En estetiskt finkänslig person skulle uppskatta X"

- Objektivister säger alltså att det är omöjligt att förstå eller beskriva en värdeegenskap utan att använda något värdeuttryck
- Antingen är värdetermer (som "rätt", "fel", "bör", "bra", "goda skäl", "vackert", etc.) *odefinierbara* (dvs. omöjliga att definiera)

eller

- Så kan de definieras *men endast med hjälp av andra värdetermer*

- Ett annat sätt att uttrycka objektivismen är att värdeomdömen tillskriver egenskaper som (till skillnad från hos naturalismen) *inte är naturliga*

- Värdeomdömen tillskriver alltså "icke-naturliga" egenskaper

- Icke-naturlig egenskap = egenskap som inte kan förstås el. beskrivas i annat än värdetermer

- Kom ihåg: Bergström använder "objektivism" (samt "naturalism" och "emotivism") som namn på *semantiska* teorier
- Dessa teorier handlar alltså om vad vi menar med vissa språkliga uttryck och om de åsikter som vi brukar uttrycka med sådana språkliga uttryck
- Dessa teorier har inte i sig någon bestämd *ontologisk* (eller *epistemologiskt* innebörd)

- Objektivismen innebär alltså *inte i sig* att de icke-naturliga värdeegenskaper vi tillskriver *faktiskt* *existerar*
- Det är dock vanligt att man kombinerar värdeobjektivism med en *värde**realism*** som hävdar just att icke-naturliga värdeegenskaper och värdefakta *existerar*...
- ...och gör (vissa av) våra värdeomdömen (objektivt) *sanna*

- Men objektivister kan också vara *nihilister*
- Enligt *misstagsteorin* gör våra värdeomdömen *anspråk* på att beskriva *objektiva, icke-naturliga värdefakta*
- Men eftersom det *inte* *existerar* några värdeegenskaper el. värdefakta så finns det ingenting som kan göra värdeomdömen *sanna*

Argument mot objektivism (& naturalism): "Bristande motivation"

- Det verkar finnas en mycket nära koppling mellan våra värderingar och vår *motivation* att handla i enlighet med dem
- Enligt objektivister (& naturalister) är värderingar *trosföreställningar*
- Men trosföreställningar är *inte i sig motiverande*. Därför kan inte värderingar vara trosföreställningar

- Emotivister kan förklara detta eftersom de hävdar att värdeåsikter *består i attityder*
- Attityder är till skillnad från trosföreställningar *motiverande*: om man har en positiv attityd gentemot någonting så är man därmed motiverad att handla därefter
- Om värdeåsikter är attityder så är alltså motivationen *inbyggd i värdeåsikterna*

- Denna uppfattning brukar kallas för *internalism*
- Om en person har en åsikt i en värdefråga så är hon därmed (med nödvändighet) *motiverad* (åtminstone i någon grad) att handla i enlighet med den åsikten
- Ex: Om Stina anser att moralen kräver av henne att hon skall ge till välgörenhet så är detta *tillräckligt* för att hon skall vara motiverad (åtminstone i viss utsträckning) att ge till välgörenhet

Fundera!

- Anta att Pelle säger ”Det är moraliskt fel att äta kött!”
- Anta också att han är uppriktig och verkligen menar det han säger och att han är en kompetent språkanvändare och förstår satsens mening
- Hur skulle du då reagera om du såg Pelle äta kött?

Argument för internalism:

- Anta att Stina säger ”moralen kräver av mig att jag skall ge till välgörenhet”
- Det skulle då vara *konstigt* om hon inte är motiverad (ens i någon grad) att faktiskt göra det
- Om hon inte är alls motiverad så antar vi att hon *inte var uppriktig* eller att hon har *ändrat uppfattning*

- Internalismen ingår som en premiss i ”bristande motivation”:
1. Värderingar är *motiverande* (internalism)
 2. Trosföreställningar är *inte* motiverande
 3. Slutsats: Värderingar kan inte vara trosföreställningar (som objektivisterna och naturalister påstår)

- Premiss 2: trosföreställningar är *inte tillräckliga för att motivera till handling*
- Någonting extra är nödvändigt för att motivera - en *attityd* eller *önskan* av något slag

Ex: Jag *tror* att det står en flaska vatten framför mig. Det tycks krävas någonting *mer* för att jag skall vara motiverad, en önskan att dricka av vattnet

Det finns (åtminstone) två olika sätt att invända mot ”bristande motivation”:

man kan antingen

1. Förneka internalismen (och därmed ansluta sig till *externalismen*),

eller
2. Säga att trosföreställningar är tillräckliga för motivation. Att *vissa* trosföreställningar (moraliska sådana?) är motiverande (utan hjälp av attityder såsom önsknings)

• Motsatsen till internalismen är *externalism*

• Denna teori säger att motivation är *extern till värdeåsikter*, dvs. *inte inbyggd i värdeåsikter*

• Arg: Det är möjligt att förstå sig en person som anser att hon har en viss plikt men som inte alls är motiverad att utföra den

- Om vi kan förstå oss detta så tycks det inte finnas ett *nödvändigt* samband mellan värdeåsikter och motivation

• Externalismen förnekar att det råder ett *nödvändigt* samband mellan värderingar och motivation—men utesluter inte svagare samband

• Externalister kan acceptera att vi vanligtvis är motiverade att handla i enlighet med sina egna värdeåsikter

• Men vad är då förklaringen till att vi (vanligtvis) har denna motivation?

Förslag:

Evolutionär förklaring: De människor som haft en övergripande motivation att handla i enlighet med sina värdeåsikter har haft större chans att föra sina gener vidare och därmed har denna tendens gynnats och spridits i populationen

Alternativt: Motivationen att handla i enlighet med våra värdeåsikter - att göra det vi anser vara rätt och undvika det vi anser vara fel - är något vi blivit uppfostrande till att göra

• Kanske kan denna typ av resonemang också (bort)förklara den intuition som fått många att tro på internalismen?

• Om vi nästan alltid är motiverade att handla i enlighet med våra värderingar så ligger det nära till hands att dra den *felaktiga* slutsatsen att motivation är *intern till* (inbyggd i) själva värdeåsikterna

• Kan detta *underminera* argumentet för internalismen?

Externalistiskt svar på ”bristande motivation”-argumentet:

• Det stämmer att trosföreställningar inte är motiverande *i sig* och att det krävs någon *attityd* för att motivera oss

• Men vissa trosföreställningar om sakförhållanden kan motivera oss till handling *tillsammans med* attityder som vi redan har i förhållande till vilka de blir relevanta

- Trosföreställningen att en bomb kommer att explodera i rummet är *inte tillräcklig* för att få mig att rusa ut. Men *tillsammans med min positiva attityd till att fortsätta leva kan* så kan det få mig att rusa ut
- På samma sätt: Trosföreställningen att X är min plikt är *inte tillräcklig* för att få mig att göra X. Men *tillsammans med någon attityd jag har till X* så kan det få mig att göra X

Argument för objektivism:

- I kraft av att vara en *kognitivistisk* teori så får objektivismen stöd av de argument vi tidigare tagit upp för kognitivism (men dessa ger lika mycket stöd åt *naturalismen*)
- Men om argumenten för kognitivism *kombineras med argument mot naturalism* så har vi därmed ett argument för objektivism
- Bergström anser att *Humes lag* visar att *naturalismen* bör förkastas